

De effectiviteit van het daltonuur op het Spinoza Lyceum

J. Terpstra en N. Wagner, Spinoza Lyceum Amsterdam, 2019

AANLEIDING

- Visitatierapport daltoncommissie met daarin de aanbeveling naar de effectiviteit van het daltonuur te kijken.
- Al twintig jaar gemopperd van docenten over de effectiviteit van het daltonuur maar nooit eerder onderzocht.
- Plan van de schoolleiding om vanaf schooljaar 2020-2021 te gaan werken met een tweede daltonuur per dag.

Onderzoeksvraag: Hoe kunnen we de effectiviteit van het daltonuur vergroten?

Vooronderzoek (dit schooljaar): Hebben leerlingen en docenten hetzelfde beeld bij een effectief daltonuur?

METHODE

Korte digitale vragenlijst over het huidige daltonuur met exact dezelfde vragen uitgezet onder alle docenten en leerlingen, te weten:

1. Wanneer ben je tevreden over de invulling van jouw daltonuur? (wat heb je dan gedaan?)
2. Hoe vaak ben je tevreden over je daltonuur?
3. Is het daltonuur zoals het nu georganiseerd wordt geschikt om goed zelfstandig te werken? Licht je antwoord toe.
4. Wat zou er nog beter kunnen aan het daltonuur?
5. Hoe ziet jouw ideale daltonuur eruit (m.b.t. duur, frequentie, inhoud, plaats, begeleiding, mate van vrijheid, etc.).

Responsgraad docenten:

42 = 31% (alle teams evenredig vertegenwoordigd)

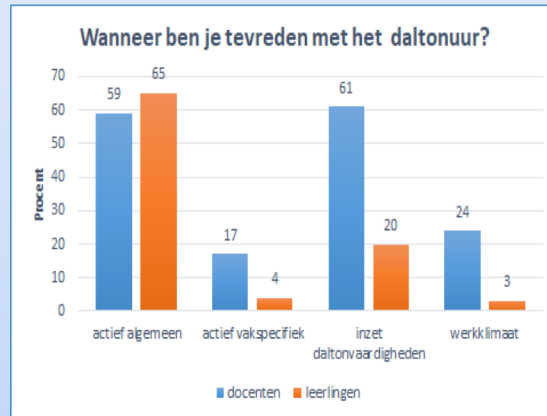
Responsgraad leerlingen:

317 = 25% (representatieve groep: OB (52%) – BB (48%) en M/H/V)

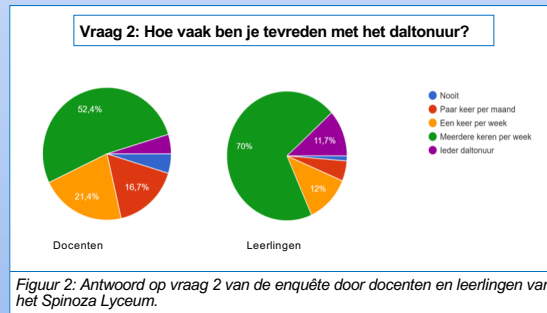
RESULTATEN

Resultaten per vraag:

1. Zowel docenten als leerlingen zijn tevreden als ze **actief bezig zijn** geweest en **daltonvaardigheden** als plannen, doelen stellen en zelfstandig werken hebben gezien/ingezet (zie figuur 1).
2. 81% van de leerlingen is **zeer regelmatig tevreden** over het daltonuur t.o.v. 57% van de docenten (zie figuur 2).
3. 71% van de leerlingen zegt **goed te kunnen werken** tijdens het daltonuur en 64% van de docenten is het daarmee eens. 27% van deze leerlingen en 33% van deze docenten noemt een **voorwaarde om goed te kunnen werken** (zie figuur 3). Voorwaarden die vooral genoemd worden door leerlingen zijn: 1) rustig werkklimaat, 2) gelabelde uren en door docenten: 1) daltonvaardigheden, 2) werkklimaat.
4. Het belangrijkste **verbeterpunt** voor het huidige daltonuur voor leerlingen is het **werkklimaat** en voor docenten het **labelen van daltonuren** (zie tabel 1).
5. Het verschil tussen onderbouw- en bovenbouwleerlingen en M/H/V-leerlingen m.b.t. verbeterpunten is niet significant.

Figuur 1: Staafdiagram antwoord op vraag 1 door docenten en leerlingen.

Figuur 2: Antwoord op vraag 2 van de enquête door docenten en leerlingen van het Spinoza Lyceum.

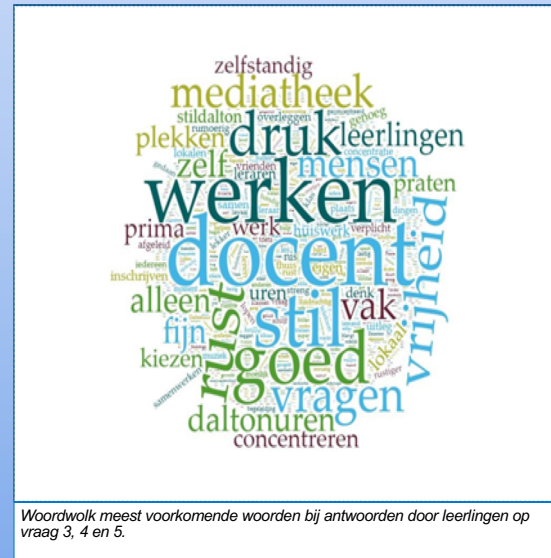

Figuur 3: Uitwerking van het antwoord 'Ja' van docenten en leerlingen op de vraag of er goed gewerkt kan worden tijdens het daltonuur.

Top 5 Verbeterpunten daltonuur (zonder geen idee en geen verbeterpunten)

Docenten	Leerlingen
1 Gelabeld daltonuur 31%	1 Werkklimaat 31,5%
2 Daltonvaardigheden verbeteren 29%	2 Meer vrijheid 22,5%
3 Groepsgrootte 19%	3 Meer plekken 17%
4 Werkklimaat 14%	4 Gelabeld daltonuur 15%
5 ICT/ groepssamenstelling 9,5%	5 Frequentie Daltonuur 7%

Tabel 1: Top 5 verbeterpunten daltonuur genoemd door docenten en leerlingen van het Spinoza Lyceum. Bij de leerlingen zijn de antwoorden 'geen idee' (17%) en 'geen verbeterpunten' (13%) eruit gefilterd.

Woordwolk meest voorkomende woorden bij antwoorden door leerlingen op vraag 3, 4 en 5.

CONCLUSIE 😊

- Zowel leerlingen als docenten hebben **hetzelfde beeld** bij een effectief daltonuur.
- **Effectief** = wanneer iemand de juiste inspanningen heeft gedaan om zijn (zelf geformuleerde) leerdoel te behalen.
- De meerderheid van zowel docenten als leerlingen ervaart het **Daltonuur als iets positiefs** (zie resultaat vraag 2,3 en 4).
- **Leerlingen** hebben een iets **positiever beeld** van het daltonuur dan docenten.

CONCLUSIE 😞

- **Hoe kunnen we het daltonuur verbeteren:**
 1. Beter werkklimaat (meer rust).
 2. Aanbieden van gelabelde daltonuren (vakdalton, stiltedalton, samenwerken).
 3. Het verbeteren van de daltonvaardigheden van leerlingen (plannen, zelfstandig werken, leerdoel formuleren).
 4. Het geven van meer vrijheid aan leerlingen (wisselen van plek tijdens daltonuur).
- **De behoefte aan rust** tijdens het daltonuur wordt veel door leerlingen genoemd. In 30% van de antwoorden op vraag 4 wordt rust/stilte genoemd als verbeterpunt.
- In totaal worden woorden als rust, stil, druk, luidruchtig, rumoerig, fluisteren 367x genoemd door leerlingen in antwoord op vraag 3, 4 en 5 samen (zie woordwolk).

AANBEVELINGEN

- 1) Meer gelabelde daltonuren aanbieden (stille / vakspecifiek / verdieping / samenwerken).
- 2) Kleinere groepen waardoor er gezorgd kan worden voor een goed werkklimaat en er aandacht kan worden geschonken aan het ontwikkelen van de daltonvaardigheden.
- 3) Meer aandacht voor het formuleren van een leerdoel/planning voor daltonuur.